

Ο.-

... Ἀπὸ τὴν Ποντιακὴν λαογραφίαν

... Σ Η Μ Α ...

" Σεβαστὴ γερόντισσα ΙΟ4 ἐτῶν μᾶς γράφει " - Τὴν ἐκπομπὴ αὐτὴ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται, ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

Στὴ λύρα ὁ Γιωργούλης.

... τὸ σῆμα σβῆνει ...

Ἀπὸ τὸ χωριὸ Λαχανᾶ μιά σεβαστὴ γερόντισσα μᾶς γράφει ἐπιστολή. Τὴν γράφει τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὴ βοήθεια ἑνὸς νέου, στὸν ὅποῖον ὑπαγορεύει τὶς ἀναμνήσεις της καὶ τῆς καρδιάς της τὶς νοσταλγίες.

Εἶμαι ΙΟ4 ἐτῶν. Γεννήθηκε καὶ μεγάλωσα στὴν Σάντα. Πῆρα μέρος στοὺς πολέμους, πού ἔγιναν ἐκεῖ κι' ἄς ἦμουν γυναίκα. - Ἐννοεῖ ἡ γερόντισσα τὴν ἀντίσταση, πού ἔκαναν οἱ Σανταῖοι στὰ τελευταῖα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν ξερριζωμό.

Ὀνομάζομαι Κυριακὴ Μουρατίδου. Ἡ πατρίδα μου, ἡ Σάντα, ἦταν πολὺ ὀμορφ, εἶχε ὠραῖο κλῖμα. Εἶχαμε ὅλα τὰ ἀγαθὰ ἐκτός ἀπὸ ἓνα. Ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθό, τὴ ρωτᾷ ὁ νεαρὸς Ἀγγελοῦ Σιώπης, πού γράφει καθ' ὑπαγόρευσίν της τὸ γράμμα. Καὶ ἡ γερόντισσα ἀπαντᾷ: " Ἡ ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία, ρίζα μ', "

Ἦρθαν χρόνια ~~πολλὰ~~ δύσκολα καὶ ἀφοῦ δέν μπορέσαμε ἐκεῖ νὰ ἐλευθερωθοῦμε, ξερριζωθήκαμε ἀπὸ τὸν ἀγαπημένο τόπο καὶ ἤρθαμε στὴν Ἑλλάδα. Ὅμως ποτέ δέν λησμονῶ, λέει ἡ γερόντισσα τῶν ΙΟ4 ἐτῶν, Κυριακὴ Μουρατίδου, τὴν Σάντα. Ὅταν ἀκούω Ποντιακὰ τραγούδια ἡ ψυχὴ μου φτερουγίζει καὶ πάει ἐκεῖ.

Καὶ μᾶς γράφει σὲ σημείωση ὁ Ἀγγελοῦ Σιώπης: " Τὴν βλέπομε τὴν γερόντισσα αὐτὴ νὰ κάθεται κοντὰ στὸ ραδιόφωνο καὶ νὰ ἀκούῃ τὴν Ποντιακὴ λαογραφικὴ σας ἐκπομπὴ κ. Εὐσταθιάδης. Στὴν ἐκπομπὴ αὐτὴ εἶναι ἀφοσιωμένη ἐξ ὀλοκλήρου, εἶναι ἡ παρηγοριὰ της. "

Ἐν συνεχείᾳ ἡ σεβαστὴ γερόντισσα παρακαλεῖ τὸν γραμματέα της - τὸν πρόθυμο νέο πού γράφει τὸ γράμμα - νὰ γράφῃ στὴν Ποντιακὴ λαογραφικὴ ἐκπομπὴ τοῦ στρατιωτικοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Θεσ/νίης καὶ νὰ παρακαλέσῃ τοὺς ὑπευθύνους νὰ ποῦν κάτι γιὰ τὴ Σάντα.

Μὲ εὐχαρίστηση θὰ μεταδώσωμε τώρα τὸ ἡρωικὸ τραγούδι τοῦ " Εὐκλείδης " - τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἡρωικῆς ἀντιστάσεως τῆς Σάντας, στὴν ὁποία ἀντίσταση πῆρε μέρος, ὅπως μᾶς γράφει, ἡ σεβαστὴ γερόντισσα Κυριακὴ Μουρατίδου ἐτῶν ΙΟ4, πού κατοικεῖ τώρα στὸ χωριὸ Λαχανᾶ. Θὰ περιμένωμε ἐν τῷ μεταξύ, σεβαστὴ μας ἀκροάτρια, τὰ τραγούδια, πού γράφεις, ὅτι θὰ μᾶς στείλῃς. Ἰδιαίτερα παρακαλοῦμε ἐσένα Ἀγγελε Σιώπη νὰ γράφῃς τὰ τραγούδια πού θὰ σοῦ πῇ ἡ γερόντισσα αὐτὴ καὶ νὰ μᾶς τὰ στείλῃς. Εὐχαριστοῦμε θερμὰ τὴν σεβαστὴν γερόντισσα γιὰ

τά συγκινητικά της λόγια καί σένα καλέ μας φίλε, πού ἔγραφες καθ' ὅ-
παγόρευσιν της ὁ, τι σοῦ εἶπε.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

Ἕνας ἐξαιρετος συνεργάτης τραγουδιστής καί λυράρης τῆς ἐκ-
πομπῆς μας, πού τώρα εἶναι στρατιώτης, ὁ Γιωργούλης Κουσίδης, μᾶς γρά-
φει ὁμορφα δίστιχα αἰσθηματικά ἐμπνευσμένα ἀπό τή στρατιωτική ζωή.
Μᾶς γράφουν ἐπίσης οἱ φίλοι του: Γεώργιος Τσελικίδης, Σπύρος Μουρατί-
δης, Παναγιώτης καί Ἡλίας Καρακασίδης καί Στάθης Σιερανίδης ἀπό τό
Βασιλοῦδι. Ἀπό τά τραγούδια πού μᾶς στέλνουν θά μεταδώσωμε τώρα
τρία δίστιχα τοῦ Γιωργούλη Κουσίδη καί ἀκολούθως ἄλλα τρία τῶν ἀ-
κροατῶν μας, πού ἀναφέραμε.

Καί πρῶτα τά δίστιχα τά ἐμπνευσμένα ἀπό τή στρατιωτική ζωή.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

Ἐξέβα ἀσὸ σπίτοπο μ' καί ἔρθα σὸ στρατόν - ι,
ἐφένα σε μικρόν ἀρνί μ' κι' ἐπέμνες μαναχόν - ι.
Κάθουμαι, σκουῖμαι γιὰ τ' ἐσέν ἀρνί μ' ἐγὼ νουνίζω,
κι' ἐπορῶ νά ἐλέπω σε, τήν κάρδια μ' τυραννίζω.
Νουνίζω πῶς θά ἐπορῶ ἐσέν νά ἀνταμώνω,
νά λέγω σε τά τέρτοπα μ', τήν ψή μ' νά ἐλαφρώνω.

Ἀκοῦστε τώρα δίστιχα πού μᾶς ἔστειλαν οἱ φίλοι μας, πού ἀνα-
φέραμε λίγο πρίν. Παρουσιάζουν λαογραφικό ἐνδιαφέρον, γιατί περιέ-
χουν στοιχεῖα καί χρησιμοποιοῦνται ἐκφραστικά μέσα ἀκριβῶς ὅμοια
μέ ἐκεῖνα, πού παρατηροῦμε στή δημοτική ποίηση. Ἀκοῦστε πῶς τραγου-
δοῦ ὁ λαϊκός ποιητής καί πῶς παρομοιάζει τήν ἀγαπημένη του.

Κερασινοῦ κερὰς εἶσαι, νά σάν πού ἀγαπᾷ σε,
καί ἄμον μάλαμαν σταυρόν παέι κι' ἔρται, προσκυνᾷ σε.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

* Ἀφς με ἄς, τερῶ σε κόρτσοπον καί παίρω τό χαβάς - ιμ,
σὸ νέρτα μ' πάντα ἐλέπω σε ἀδαπάν σά βραδὰς - ι.
Χάσον ἀρνί μ', χάσον πουλί μ' τό τρανόν τό ἱνάτι σ',
ἐναφες τό καρδόπο μου καί μέ τό ταπιέτ ις.

Ἀγαπητέ μας φίλε Φίλιππε Ἀλεκτριάδη ἀπό τήν Κρυόβρυση Προ-
λεμαΐδος, στό ὠραῖο καί γεμάτο ἀπό λαογραφικά στοιχεῖα γράμμα σου
ζητήσαμε ὠρισμένα συμπληρωματικά στοιχεῖα καί συγκεκριμένα τά ὀ-
νόματα τῶν γερόντων ἢ τῶν γεροντισσῶν, τήν ἡλικία καί τήν ἰδιαιτε-
ρη πατρίδα τους ἐκείνων ἀπό τοὺς ὁποίους πῆρες τά στοιχεῖα καί
τίς πληροφορίες. Σοῦ γράψαμε γι' αὐτό 10 μέρες τώρα ἐπιστολή. Περι-
μένομε νά ἀπαντήσης σχετικῶς, ἐκτός ἐάν θά συναντηθοῦμε, ὁπότε θά
τά ποῦμε πιό καλὰ ἀπό κοντά. Πάντως, ἀγαπητέ μας φίλε, ἀπό τήν Κρυό-
βρυση Πτολεμαΐδος δέν ἀμελήσαμε καθόλου, ἀντιθέτως σέ σκεπτόμαστε

καθώς και τὰ πολυτίμα στοιχεῖα, πού περιέχει τό γράμμα σου, μέ τό
ὁποῖο θά ἀσχοληθοῦμε εἰδικῶς σέ μία ἀπό τίς προσεχεῖς μας ἐκπομπές.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Κλείνομε τό πρόγραμμά μας μέ διδτιχα τῆς ἀγάπης.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Αὐτό ἦταν τό τέλος τῆς ἐκπομπῆς μας. Ζητοῦμε συγγνώμη ἀπό ^{τούς} ἀκροατάς
πού μᾶς γράφουν και ζητοῦν νά τούς ἀφιερῶσμε τραγούδια. Ἀφιερῶσεις
ἀπό τήν ἐκπομπήμας δέν κάνωμε. Αὐτό δέν ταιριάζει μέ τό πνεῦμα τῆς
λαογραφικῆς μας ἐκπομπῆς. Ἐμεῖς παρουσιάζομε τραγούδια πού μᾶς στέλ-
νουν οἱ ἀκροαταί μας, ὅπου λέμε και τά ὀνόματά τους μέ μία προϋπόθε-
ση μονάχα: νά ἔχουν τά τραγούδια αὐτά λαογραφική σημασία, δηλαδή εἴ-
τε νά εἶναι παλιά Ποντιακά τραγούδια εἴτε και σύγχρονα Ποντιακά, ὅ-
μως μέ κάποιο νόημα. Ἐξ ἄλλου δέν παρουσιάζομε τραγούδια ἀκροατῶν
πού εἶναι τόσο πασίγνωστα. Καί πάλι ζητοῦμε συγγνώμη ἀπό τούς ἀκροα-
τάς μας αὐτούς, τούς ὁποῖους, ὅπως και τούς ἄλλους, εὐχαριστοῦμε γιά
τά εὐγενικά τους λόγια και γιά τό ἐνδιαφέρον τους μέ τό ὁποῖο μᾶς
παρακαλοῦσιν.

. Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ἡ λαογραφική μας ἐκπομπή ~~"28.8.88"~~ "Από τήν Ποντιακή
λαογραφία" πού τήν ἀκοῦτε κάθε Σάββατο αὐτή τήν ὥρα ἀπό τό στρατιω-
τικό ραδιοφωνικό σταθμό Θεσ/νίκης. Τήν ἐκπομπή αὐτή γράφει και ἐπι-
μελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. τό σῆμα σβήνει